



T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 21296
Tarih : 12.09.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifimiz gerekçesi ile birlikte ektedir.

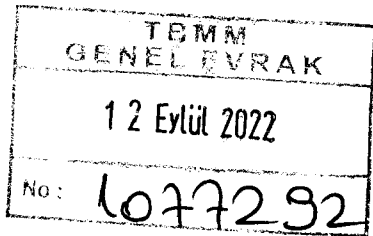
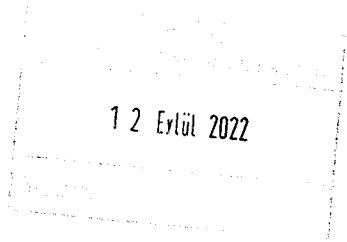
Nûran İmîr
Şırnak Milletvekili

GENEL GEREKÇE

Kırmızı Medrese (Medresa Sor), camii ve türbeden oluşan bir külliye olan Medresa Sor 13. yüzyıldan beri kentin hakimi olan Cizre Azizan Beyliği tarafından kenti bir çeyrek yüzyılı aşkın süredir ellerinde bulunduran Akkoyunlulardan geri alınışının sembolü olarak 15. yüzyılın sonunda inşa edilmiş bir yapıdır. Mimari özelliklerinin yanı sıra Medresa Sor, 20. yüzyılda Kürtlerin toplumsal hafızasında bölgeye hakim oldukları dönemi hatırlatan Medresa Sor, mimari ve mimariye bağlı süsleme açısından inşa edildiği dönemin hakim mimarlık zevkini yansıtmaktadır.

Cizre’de bulunan Kırmızı Medrese, Kürtler arasında Medresa Sor olarak bilinmektedir. Kürtçe’de dilinde sor kırmızı demektir ve medrese adını bu kırmızı tuğla malzemeden almaktadır. Cizreli Kürt dilbilimci ve yazar Kamuran Ali Bedirhan medresenin 2 bin metrekare olduğunu yazar. Tek katlı olan medresede doğu duvarda giriş eyvanı ve batıda ana eyvan olmak üzere iki eyvanı bulunmaktadır. Bu eyvanların yanı sıra avluyu doğu, batı ve kuzeyde çevreleyen ve müderris ve öğrenci odalarına geçişi sağlayan revaklar da birer eyvan kuruluşundadır. Medresenin güneyinde doğu batı doğrultusunda üç kubbeyle örtülü dikdörtgen planlı mescit bölümü ile, mescidin güneyinde dışa beşgen olarak taşkın ve içten sekizgen planlı medreseyi yaptıran mîr ailesinin mezarlarının ve ünlü tasavvuf şairi Melayê Cizîrî’nin mezarının bulunduğu iki katlı bir türbe bulunmaktadır. Medrese iç kale surlarının su basmanı üzerinde yükselmekte ve batıda yarım daire burçlarla desteklenmektedir. Yapının temelinde üzerinde yükseldiği sur duvarında olduğu gibi büyük boyutlu düzgün bazalt taş kullanılmışken

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon		
Esas Komisyon	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor	
Tarih: 01 Ekim 2022	Esas No: 2/4601	



beden duvarları ve örtü sistemi tamamıyla kırmızı tuğladandır. Yapının önemli bölümlerinde tuğlaya bağlı stuko süslemeler ve mihrapta kesme taş işçiliği dikkat çekmektedir.

Kürt Klasik Edebiyatının yazarlarından Melayê Cizîrî, Feqiyê Teyran, Ahmedê Xanê ile İsmail Ebu'l İzz el-Cezeri ve dönemin bir çok şair yazar ve bilim insanın bu medresede eğitim ve öğretim gördüğüne inanılmaktadır.

İsminden de anlaşıldığı üzere Kürt Kültürü ve Edebiyatı ile özdeşleşen Medresa Sor son iki yıldır Kültür Müdürlüğü tarafından restore edilmektedir. Restorasyonu bitmek üzere olan Medresa Sor daha önceleri Kuran Kursu olarak kullanılmakta idi, restorasyon ile birlikte Hayrat Vakfı denilen bir vakfa devredileceği belirtildi.

13. Yü yıldan kalan ve dönemin mimarisini en iyi şekilde yansıtan ayrıca Kürt şair ve yazarların eğitim ve öğretim gördüğü Medresa Sor'un özüne uygun bir şekilde faaliyete geçmesi için ve önümüzdeki kuşaklara neye hizmet ettiğine dair bilgilendirme amaçlı düzenlenmesi ve dönemin yazar ve bilim insanlarının yaşamlarının sergilendiği, döneme ait kültürel varlıkların sergilendiği bir Kültür Edebiyat müzesine dönüştürülmesi tarihsel misyonu açısından daha isabetli olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Şırnak'ın Cizre ilçesinde bulunan 13. Yüzyıldan kalan tarihi Kırmızı Medrese(Medresa Sor) tanıklık ettiği dönem itibari ile günümüze kalan nadir eserlerden biridir. Farklı yapılar ve cemaatlara malzeme olmadan Tarihsel anlam ve önemini taşıması amacıyla dönemin alimleri, bilim insanları, yazar ve şairleri ile tarihsel motiflerin sergileneceği bir Kültür Edebiyat müzesine dönüştürülmesi hem yöre halkı açısından hem de Kültür Bakanlığı açısından misyonuna uygun bir kuruma dönüştürülmesi, kimlere ait olduğu bilinmeyen vakıf ve derneklere devredilmesinden daha yerinde bir karar olacaktır.

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

Ek Madde 9- "Şırnak'ın Cizre ilçesinde bulunan Kırmızı Medrese (Medresa Sor) Kültür Edebiyat Devlet müzesi olarak halka açılır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılan yönetmelikle belirlenir."

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.